

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-045-2-15>

ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ В ПУБЛІЧНІЙ ПОЛІТИЦІ

Бородіна О. М.

*кандидат економічних наук, доцент,
проректор з науково-педагогічної роботи
ВНЗ «Київський університет ринкових відносин»*

Акуліч Н. І.

*магістр II курсу
ВНЗ «Київський університет ринкових відносин»
м. Київ, Україна*

Складність процесу прийняття політичних і управлінських рішень, особливо урядових, незаперечна, оскільки він є важливим елементом політичного процесу і забезпечує взаємодію суб'єкта та об'єкта влади. Здатність та мати можливість виробника політичних і управлінських рішень за допомогою різних стратегій підтримувати такий процес (політична проникність рішень) можна розглядати як один з критеріїв ефективного управління.

Ухвалення управлінських рішень є предметом дослідження будь-якої управлінської науки, включаючи державне управління. Сучасна теорія державного управління все частіше змушує констатувати технологічність і досить високу ступінь здатності керувати цим процесом. Прийняття рішень в умовах обмеженості ресурсів або в умовах високого політичного ризику, прийняття непопулярних рішень обумовлено пошуком механізмів підвищення політичної проникності рішень.

Виходячи з аналізу наукових досліджень можна виокремити критерії оцінки політичних рішень в публічній політиці: ефективність (ступінь досягнення очікуваного результату); дієвість (доцільність і ефективність використання ресурсів і засобів досягнення результатів); справедливість (ступінь досягнення рівномірного розподілу вигод і витрат державної політики між різними групами); ступінь залученості (участь державних і неурядових організацій); стійкість (передбачуваність правил і процедур встановлених державою) [3, с. 116]. В цьому випадку процес політичної активності прийнята та реалізації політичних рішень зводиться до реалізації стратегій просування і може

розглядатися як маркетингова комунікація, методологія якої включає комплекс заходів, прийомів, способів впливу на стейкхолдери, що підвищують ефективність політичного управління рішення.

Д. Веймер та А. Вайнінг у роботі «Політичний аналіз. Концепції та практика» [2, с. 246] акцентують увагу на можливості використання політичних стратегій, які розрізняють, наприклад, перенесення розгляду питання при більш сприятливому політичному середовищі, компроміс, маніпуляції, риторичу.

Відзначимо, що вітчизняні дослідники А.С. Крупник, К.О. Линьов, С. М. Нужний у навчальному посібнику «Теорія і практика прийняття управлінських рішень» зазначають, що в процесі прийняття управлінських рішень на етапі вибору альтернатив важливо виходити з таких критеріїв, як: адекватність (міра відповідності даного рівня ефективності потребам, цінностям і можливостям, які привели до проблеми); відповідність сподіванням суспільства (ступінь задоволення тієї чи іншої існуючої політичної потреби, цінностей певних груп в суспільстві); прийнятність (відповідність цілей певного напряму політики або рішення загальних цінностей учасників процесу розробки політичного рішення); придатність для адміністрування (наявність достатнього адміністративного персоналу для реалізації цієї політики або рішення); політична доцільність (з урахуванням політичного контексту проблеми і політичних ризиків) [5, с. 87].

Таким чином, політична проникність політичних і управлінських рішень є не тільки механізмом забезпечення просування рішення від однієї фази його розвитку до іншої, але і критерієм ефективності публічного управління.

Рівень сучасних технологій сьогодні дозволяє контролювати будь-який процес. Таким чином, використання додаткових заходів, в тому числі технологій прийняття рішень, визначається ситуацією кризи, пандемії, конфліктною ситуацією (потенційним конфліктом) і ситуаціями підвищеного політичного ризику. Вибір політичної стратегії здійснюється в залежності від позицій самих акторів, їх особливих інтересів (як явних, так і прихованих) і можливого впливу на просування політичних та управлінських рішень (крім блокування), але це в першу чергу питання ресурсів, які вони можуть використовувати для створення конфліктної ситуації і тактики та можуть використовуватися в процесі прийняття рішень (конфлікт; узгодження інтересів сторін; встановлення відносин співробітництва).

Інтерес до конкретної ситуації і ресурс впливу, яким володіє суб'єкт, є хорошим приводом відрізнути від усіх учасників процесу

прийняття рішень стейкхолдерів – людей / установи / організації, статус (інтереси) яких може змінитися в результаті прийняття рішення або реалізації проекту. Це можуть бути протестні групи; політики (виборні посадові особи); бізнес-структури; некомерційні організації; впливові люди; державні службовці, представники державних установ та муніципальних служб; експерти; представники ЗМІ. Є також цільові групи (об'єкти впливу) – окремі особи, спільноти або організації, на які передбачається вплинути політичним і управлінським рішенням, і, звичайно ж, бенефіціари – групи, які отримують найбільші переваги і ефекти від рішення.

Визначаючи вплив влади в межах обраної політики є пріоритетними в ухваленні політико-управлінських, державо-владних рішень, можна помітити, що коло зацікавлених сторін часто обмежується бенефіціаріями чи, за висловом професора С.О. Телешуна, «політико-економічними мажоритарними акціонерами» [4, с. 37]. Тоді надалі створюється ситуація, яка характеризується порушенням принципу розподілу влади у суспільстві – громадяни, складаючи формальну більшість, перетворюються у «політичних міноритарних акціонерів», і їх вплив на вироблення політичного курсу та ухвалення рішень є мінімальним.

Важливою стратегією підвищення політичної прохідності рішень є перенесення розгляду питання у більш сприятливу сферу. Так, економічна криза, пандемія та почергове прийняття рішень, які зачіпають інтереси всієї громадськості, а не лише її окремих груп, сприяють формуванню ситуації, за якої суспільство може відмовитися від ролі «міноритарного акціонера» у прийнятті владно-державних рішень та оскаржити існуючу систему розподілу влади у суспільстві. Американський дослідник Гай Бенвеністе, розглядаючи питання вибору шляхів розв'язання проблем, що виникли у формуванні державної політики, зауважує, що «цілі можуть бути конкретними, але не для всіх прийнятними. Навіть, якщо цілі більш менш є зрозумілими, можливості їх досягнення через відсутність згоди і розуміння завжди будуть невеликими. Специфіка проблем, будь-яке рішення яких викличе розчарування та незадоволення, полягає у тому, що значення має не безпосереднє прийняття рішення, а сам процес пошуку виходу зі складної ситуації» [1, с. 73]. Такий підхід спонукає розглядати політичну прохідність рішень не лише у контексті вибору альтернатив та легітимації рішення, а й у системі відносин «влада-суспільство» та вести пошук стратегій її підвищення.

Зазначимо, при оцінці стратегії політичної прохідності у системі забезпечення ефективності управління, слід відштовхуватися від критеріїв даної «ефективності», а якість державного менеджменту є прямо залежним від рівноваги у політико-адміністративній системі. Отже здатність забезпечувати стабільність та впроваджувати ті механізми управління, які потребує суспільство – один із критеріїв ефективності управління. Доповнимо що у процесі прийняття політико-управлінських (зокрема державо-владних) рішень, закладається механізм, який держава та суспільство створюють, а також використовують для узгодження позицій заінтересованих сторін, пошуку консенсусу і примусового припинення їх протистояння. У такому випадку технології підвищення політичної прохідності є частиною даного механізму.

Література:

1. Бенвенисте, Гай. Овладение политикой планирования: Создание реально выполнимых пл. и политики, которая ведет к переменам. Москва: Прогресс, 2009. 303 с.
2. Девід Л. Веймер, Ейден Р. Вайнінг. Аналіз політики. Концепції і практика. Переклад з англ. Київ: Основи, 1998. 658 с.
3. Коротков Д.С. Політичні партії України як засіб впливу олігархічної еліти на політичний процес у державі. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія: Питання політології*. Харків, 2009. Вип. 14, № 839. – С. 111–117. URL: http://nbuv.gov.ua/portal/natural/VKhNU/Polit/2009_839.pdf. (дата звернення: 11.02.2021).
4. Телешун С. Ефективне управління і публічна політика як напрям реалізації політичної влади в умовах кризи. *Політичний менеджмент*. 2009. № 2. С. 35–45.
5. Круппник А.С., Линьов К.О., Нужний Є.М., Рудик О.М. Теорія і практика прийняття управлінських рішень: навч. посіб. Київ: Простір, 2007. 156 с.